

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Νίκος Λινάρδος

- «Του έβαλα 15. Είναι καλός, αλλά έχει περιθώρια βελτίωσης. Στο διαγώνισμα μου έγραψε 14»
- «Της έβαλα 15. Είναι αρκετά καλή, αλλά δεν κινείται στο μάθημα»

Ανασταλτικοί παράγοντες για μια ουσιαστική και σφαιρική αξιολόγηση

- Περιορισμένος διδακτικός χρόνος
- Μεγάλος αριθμός μαθητών στην τάξη
- Υπερβολική έμφαση στην ποσοτική αξιολόγηση μέσω αριθμητικού δείκτη (βαθμού)
- Υπερβολική έμφαση στην γραπτή αξιολόγηση
- Υπερβολική έμφαση στη μέτρηση του αποτελέσματος
 - ...Η Βιομηχανική Επανάσταση μάς κληροδότησε τη θεωρία της γραμμής παραγωγής στην εκπαίδευση. Στη μέση της πόλης υπάρχει ένα μεγάλο τσιμεντένιο κτήριο χωρισμένο σε πολλά, πανομοιότυπα δωμάτια, που το καθένα τους είναι επιπλωμένο με θρανία και καρέκλες. Με το χτύπημα του κουδουνιού, πηγαίνεις σε ένα από αυτά τα δωμάτια μαζί με 30 ακόμα παιδιά που γεννήθηκαν την ίδια χρονιά με σένα. Κάθε ώρα, μπαίνει στην αίθουσα ένας ενήλικος κι αρχίζει να μιλάει. Ο ένας σου λέει για το σχήμα της γης, ο άλλος για το παρελθόν των ανθρώπων, ένας τρίτος για το ανθρώπινο σώμα. Όλοι τους πληρώνονται γι' αυτό από το κράτος... Είναι εύκολο να χλευάσει κανείς αυτό το μοντέλο και όλοι συμφωνούν ότι, όποια κι αν ήταν τα επιτεύγματά του στο παρελθόν, είναι πια χρεοκοπημένο. Αλλά ως τώρα δεν έχουμε δημιουργήσει μια βιώσιμη εναλλακτική... (Y. Harari, 21 μαθήματα για τον 21^ο αιώνα)

Μήπως η αξιολόγηση δεν χρειάζεται;

- Αυξάνει το άγχος της επίδοσης και αφαιρεί από τους μαθητές τη «χαρά της μάθησης»
- Επιτείνει τη βαθμοθηρία των μαθητών (και των γονέων)
- Αποτυπώνει (και ίσως διευρύνει) τις κοινωνικές ανισότητες
- Προκαλεί μαθησιακή επανάπαυση, όταν είναι επιεικής
- Προκαλεί μαθησιακή παραίτηση, όταν είναι αυστηρή

Από την άλλη πλευρά όμως:

- Μπορεί να λειτουργήσει παρωθητικά για τον μαθητή ως είδος επιβράβευσης
- Βοηθάει τον μαθητή να συνειδητοποιήσει τις αδυναμίες και τις αρετές του
- Προετοιμάζει τον μαθητή για μια ανταγωνιστική κοινωνία, όπου θα αξιολογείται ποικιλοτρόπως
- Παρέχει στον εκπαιδευτικό την απαραίτητη ανατροφοδότηση
- Δεν υπάρχει εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς σύστημα (άμεσης ή έμμεσης) αξιολόγησης των μαθητών

Αξιολόγηση λοιπόν, αλλά τι είδους; (ως προς το αντικείμενό της)

- Αξιολόγηση που αποτιμά την προσπάθεια ή το αποτέλεσμα;
- Αξιολόγηση που αποτιμά τις γνώσεις ή τις δεξιότητες;
- Αξιολόγηση που αποτιμά τη «δηλωτική» (declarative Knowledge) ή τη «διαδικαστική» (procedural) γνώση;
- Αξιολόγηση που αποτιμά τις νοητικές, τις συναισθηματικές και κοινωνικές ή τις μεταγνωστικές δεξιότητες;
- Αξιολόγηση που, από τις νοητικές δεξιότητες, αποτιμά κυρίως τη μνήμη (εναποθήκευση και ανάκληση πληροφοριών), τις γνωστικές λειτουργίες (παρατήρηση, αναγνώριση, κατανόηση, ερμηνεία κ.α.), τη συγκλίνουσα/κριτική σκέψη ή την αποκλίνουσα/δημιουργική σκέψη;

Και ως προς τη μέθοδο της αξιολόγησης;

- Διαρκής ή στιγμιαία;
- Ατομική/εξατομικευμένη ή ομαδική;
- Ποσοτική ή περιγραφική (βλ. iep.edu.gr: υλικό επιμόρφωσης για την εισαγωγή της περιγραφικής αξιολόγησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση)
- Αυτοαξιολόγηση του μαθητή ή ετεροαξιολόγηση;
- Αρχική/διαπιστωτική (initial or diagnostic evaluation), ενδιάμεση ή διαμορφωτική (formative) ή τελική/αθροιστική (summative)

Η αξιολόγηση είναι συνυφασμένη με τις διδακτικές στρατηγικές που υιοθετεί ο διδάσκων

- Η γνώση έχει κυρίως εξωγενή προέλευση (εμπειρισμός) και η μάθηση είναι μια διαδικασία παροχής πληροφοριών προς τους μαθητές (διάλεξη, διδασκαλικός μονόλογος). Άρα: Αξιολογώ την ποσότητα των πληροφοριών που μπορεί να αναπαραγάγει ο μαθητής.
- Η γνώση είναι αποτέλεσμα έμφυτων νοητικών λειτουργιών (νοητισμός). Άρα: Αξιολογώ τους τρόπους με τους οποίους ο μαθητής επεξεργάζεται και χρησιμοποιεί τις πληροφορίες (διερεύνηση, σύγκριση, συμπερασμός κ.α.)
- Η γνώση οικοδομείται σταδιακά από τον ίδιο τον μαθητή, είτε ατομικά είτε ομαδικά, ενώ ο διδάσκων έχει παρωθητικό και συμβουλευτικό ρόλο (ατομικός ή κοινωνικός εποικοδομισμός/κονστρουκτιβισμός). Άρα: Αξιολογώ την ικανότητα του μαθητή να εκφράζεται, να υποθέτει, να μετασχηματίζει, να δοκιμάζει διάφορες λύσεις κ.ο.κ.

- **Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΥΦΑΣΜΕΝΗ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΣΚΟΠΟ, ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ, ΟΠΩΣ ΑΥΤΑ ΚΑΘΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ !**
- **Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΘΟΡΙΖΕΙ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 136 Α'), άρθρο 86 (τροποποίηση του ΠΔ 126/2016 και του Ν. 4610/2019) Αξιολόγηση μαθητών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο

- Κριτήρια αξιολόγησης:

- Η συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία
- Οι εργασίες που εκτελεί στο σχολείο ή στο σπίτι (συνθετικές ή στο πλαίσιο της καθημερινής μαθησιακής διαδικασίας)
- Οι ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες (προειδοποιημένες ή μη)
- Οι τετραμηνιαίες ωριαίες γραπτές δοκιμασίες (μη προειδοποιημένες στο προηγούμενο μάθημα ή προειδοποιημένες μετά από ανακεφαλαίωση). Εξαιρούνται τα μαθήματα των Καλλιτεχνικών, της Μουσικής και της Φυσικής Αγωγής.
- Προσοχή: οι γραπτές δοκιμασίες πρέπει να περιλαμβάνουν ερωτήσεις/ασκήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας
- Οι ωριαίες δοκιμασίες μπορούν να αντικατασταθούν από την εκπόνηση και παρουσίαση συνθετικής/διαθεματικής εργασίας (ατομικής ή ομαδικής) ή από την εφαρμογή του μοντέλου της «ανετραμμένης τάξης».

Η ανεστραμμένη τάξη (flipped classroom)

- Από το σπίτι στο σχολείο και όχι από το σχολείο στο σπίτι
- Οι μαθητές μελετούν το επόμενο μάθημα μόνοι τους στο σπίτι, μέσω του υλικού που τους έχει παράσχει ο διδάσκων (συνήθως σε κάποια ψηφιακή εκπαιδευτική πλατφόρμα)
- Στην τάξη εφαρμόζουν τις γνώσεις τους, συμμετέχοντας σε δραστηριότητες εμπέδωσης (συνήθως βιωματικής και ομαδοσυνεργατικής μορφής)

Συμπέρασμα:

- Οι κανονιστικές διατάξεις, που ρυθμίζουν τη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, λαμβάνουν εν μέρει υπ' όψιν σύγχρονες θεωρητικές αρχές, κυρίως όμως παραμένουν προσανατολισμένες:
 - στην αποτίμηση γνώσεων
 - στην αριθμητική/βαθμολογική αποτύπωση της επίδοσης
 - Στην τελική/αθροιστική αξιολόγηση